

OBlici
NARODNE KULTURE
U NIZOZEMSKOM SLIKARSTVU

Promatrajući slikarstvo kao dio jedne kulture i civilizacijskog trenutka, arhetipno ga vežemo uz društvenu elitu. Materijalni položaj vladajuće klase jednog društva neminovno iz nje regrutira glavninu konzumenata likovne djelatnosti. Međutim, puk uvijek gaji svoje oblike kulture, svoja autohtona vjerovanja i ponašanja. Nigdje se u slikarstvu nisu tako prožela ova dva različita fenomena istog trenutka kao u Nizozemskoj tijekom vremena od XV. do XVIII. stoljeća. Neke fenomene kodiranja iz tih različitih sistema dešifrirat ćemo na primjerima iz Strossmayerove galerije Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.

Renesansno XV. stoljeće predstavljaju tri jasno odijeljene društvene grupe: oni koji ratuju, koji se mole i oni koji rade. Međusobno komuniciranje odvija se na principu mnogostrukog jedinstva običaja, folklora i pogleda na svijet. Crkva je otvorena praznicima puku i njegovoj tradiciji naslijeđenoj iz poganskih vremena. Za vrijeme velikih blagdana ili godova trpi uz svoje dostojanstveno slavlje i raskalašenost bukoličkog načina veselja običnog puka. Feudalni gospodari poistovjećuju narod s prirodom, odnosno, seljaci su u njihovu sistemu neodvojivi od sredine u kojoj žive. Kako se mijenja priroda tijekom godine, tako se mijenja i ponašanje kmetova. Njihovi pokreti i ritam u stalnom su sazvučju s vremenom i okolišem, tako postaju nosioci iskonskog, znakovnog poimanja svijeta.

Osnova narodnog razmišljanja o bivstvu ograničava se na markantne, uglavnom krajnje točke. Iz tradicije, nazvali je praznovjerjem ili poganstvom, svejedno, ritual priča pri rođenju o početku umiranja, a na smrti se očekuje novo rođenje. Te tri pojavnosti – rađanje, život i smrt – uklapaju se u sliku svijeta između raja, čistilišta i pakla, između Oca, Sina i Duha svetoga ili u prastaru nesavršenost brojke tri, koja oduvijek upućuje na kretanje u novi ciklus i prema novoj smrti. Majstor slike *Virgo inter virgines* unutar trokuta organizira svoju kompoziciju, a uglove možemo čitati kao umiranje (lijevo, grupa s raspeća), rađanje (desno, grupa s uskrsnuća) i život (u očevu krilu), ali upravo tu na vertikalnoj osi gledamo mrtvo tijelo Krista i očekujemo ponovni dolazak, ponovno rođenje. Kao što na *Poklonstvu pastira* Jana Wellensa de Cocka čovjek s naramkom drva upozorava na Kalvariju koja čeka dijete, tako će svaka onovremena nizozemska slika naslućivati detaljima vrijeme prošlo ili ono koje dolazi.

Majstor slike *Virgo inter virgines*: SVETO TROJSTVO (kat. br. 1)

Ako renesansnu kostimografiju na slikama tituliramo anakronizmom zbog njene recentnosti, s manirizmom XVI. stoljeća zakoračujemo na polje profanizacije. Kod Pateniera odjeća pripada najnižim društvenim slojevima, ali primjećujemo i odsutnost bilo kakvih znakova svetosti. Samo radnja figura i njihovi međusobni odnosi dopuštaju sakralno naslovljavanje *Bijega u Egipat*. Još jednom valja naglasiti da ruralna mizanscena i odjeća likova mogu govoriti o stvarnoj društvenoj pripadnosti zbog adiranog svojstva nevinosti i prirodne čistoće. U Patenierovu kaleidoskopu upotrijebljeni su motivi biblijske i apokrifne tradicije, ali i čiste narodne predaje. To je slika bijele dječje posmrtna košulje iz bajke o pokojnom djetetu koje moli majku da

*Radionica: Quentin Massys: DVA ANĐELČIĆA
(kat. br. 4)*

*Lucas Gassel (?): ADONISOVA SMRT
(kat. br. 9)*

prestane plakati kako bi se njegova košulja osušila i duša našla spokoj na onom svijetu. Veza betlehemske djece i malog pokojnika iz legende sa smrću ponovo nas uvodi u svijet gdje smrt znači novo rađanje, u svijet koji zna da poslije neprohodnog snijega dolazi razigrano proljeće. Iako je stari Rim poznavao sliku duše kao prizor dječaćića, stanovniku XVI. stoljeća nije potrebno lutanje po antici da ponovo osnuje identičnu znakovnost. Mnogo je primjera u svijetu variranja Leonardove mizanscene dječaka, kao na našem slučaju iz Massysove radionice. Jedini su »sporedni« elementi na slici (edenska ?) trava i posuda s pomastima. Da li je to susret pokojnika s Kristom? Onovremeni grobovi često sadrže glinenu figuricu puta, pa se, pretpostavljajući da od tog praha treba jednog presudnog dana netko uskrsnuti, s pravom pitamo nije li slika nekome zamjenjivala ove magične skulpturice?

Kao mora nad nizozemskim pokrajinama stoljećima lebdi svijest o prolaznosti ovozemaljskih dobara i fatalno prepuštanje konačnom sudu. Unatoč svim kontemplacijama o ništavnosti svijeta i života, ljudski optimizam utkao je u filozofiju pokoju nit nade i zrnice vjere u spas. Na nizozemskim slikama sunce je zašlo ili se skrilo, ali čovjek zna da će se ponovo javiti punim životodajnim sjajem. Horizont ili oblak koji ga kriju detalji su na kojima niče misao da svaka smrt uzrokuje novo rađanje. Koliko se takva poetika mnogostruko isprepliće u životu, isto tako postaje tema mnogim motivima. Neiscrpna je motivika inicirana temama prirodnog i ljudskog ciklusa između početka, kraja i novog starta. Adonis je razapet između Afrodite i Persefone, između ovozemaljskog i podzemnog svijeta. Dok je umirao, iz krvi su mu nikle ruže. Vjerojatno je Lucac Gassel autor našeg Adonisa, slike koja u malom zamjenjuje prikaze godišnjih doba, a pogled na ovaj panel budi iste misli kao i euharistijski stol na slikama rođenja Kristova.

Ovdje smo u vremenu ikonoklazma po Pokrajinama. Vandalizam je na obje nove strane unutar starog prostora potaknuo promjene u likovnoj djelatnosti, koje će kulminirati zlatnim XVII. stoljećem i takozvanim trijumfom profanog slikarstva. Ciklusi slika godišnjih doba s relevantnim djelatnostima seljaka monumentalizacija su knjiških minijatura gotike i renesanse. Nažalost, malo je cjelovitih priča sačuvano do našeg vremena. Jedna flamanska *Zima* rad je baroknog slikara, a uključuje u insert teškog snijega i općeg mrtvila komentar općenit kao i sam život. Opako godišnje doba teško je kao i križ na Golgoti, neprohodno kao planinski vijenac i nemilosrdno kao mlinski kamen. Mlinsko kolo je kao i kolo sreće. Stihija ga okreće a ono luči dija-

Juriaen van Streeck: MRTVA PRIRODA (kat. br. 30)

metralno suprotno postavljene dobro i zlo. Protestanti su izbrisali čistilište iz slike univerzuma, a njihov fatalizam predstavio je ovozemaljski čovječji hod kao svojevrсно ispaštanje sudbonosnih djela. Život je patnja s križem na leđima, a djela se kao zrna žita skupljaju u vreće, i doći će dan kad će mlinski kamen razlučiti dobro od zla. Nošenje vlastitih postupaka na posljednji sud sudbinski je određeno, i pred Molijnovim mlinom moramo razmisliti na vrijeme o svojim djelima, jer nam sistem ne dopušta naknadnu korekciju negdje između pakla i raja.

Zastrašujuća slika mlinskog kotača ili krila vjetrenjače prijeti promatraču neminovnim krajem, a uz to, tijekom baroknog XVII. stoljeća tema prolaznosti poprima neslućene razmjere raznorodne motivike. Slike pejzaža određuje dominantna ruina staroga hrasta, jer ako njega vrijeme gazi, kako li je tek s našim životom. »Preživje on vijek otaca mojih, preživjet će on i moj kraj«, pjevat će Puškin, ali njegova postojanost približila se svršetku na nizozemskim slikama. Neko svjetlo u daljini, bijela plahta ili idila labuda mogu nam pružiti tračak urođenog optimizma unutar mora zloslutnosti.

Znanost je počela interpretirati misli o ništavnosti života preko prizora mrtvih priroda i nezavršenih objeda. Christiaen Striep oslikao je panel u najboljoj tradiciji zasebne likovne vrste nizozemske produkcije. Ipak, uz općenitu misao o prolaznosti na takvim kompozicijama pojavljuju se detalji posebnosti, iz kojih naslućujemo lik naručioca. Ovdje je to cehovski pehar s nedefiniranim likom na poklopcu, pa smo slobodni pret-

Adrien van der Werff: SVETA MARIJA MAGDALENA (kat. br. 36)

postaviti da prisustvujemo komemoraciji neminovnog nestanka jednog čovjeka, člana određene gilde.

Dostojanstvo citiranih primjera i tema, iako poniklo na poljima narodne tradicije, nije baš svojstveno samom narodu. Etnografija pamti veselja, a običaji njeguju vedru stranu života. Ona može svojom prirodom dodati ozbiljnosti lakrdiju, smrti sučeliti rođenje, gladi suprotstaviti karneval, prosjaka bar na jedan dan titulirati kraljem i tako od svijeta načiniti grotesku. Još i danas proslave goda po manjim župama strogo odjeljuju crkveni patos i raskalašenost naroda izvan crkvenog dvorišta. Kada je likovna predodžba svetaca postala omražena u Pokrajinama, vizualno ih je zamijenila

Joost Cornelisz Droochsloot: KERMES (kat. br. 39)

radnja puka na njihov dan u godini. Sveti Antun Pustinjak bio je prvo zaštitnik od ergotizma, kasnije, od usta do usta, postao je drugo ime za tu bolest. Isti proces su prošle i ostale figure s kršćanskog Olimpa, na primjer sveti Jakob, koji je od zaštitnika i sam postao hodočasnik. Negdje u posljednjim desetljećima XVI. stoljeća događaju se suprotni procesi. Ako je Jakob hodočasnik, onda vrijedi i obrnuta slika da hodočasnik predstavlja Jakoba. Cijeloj Evropi kamenovanje priziva ime Stjepano, a neka župa Svetog Stjepana asocira cjelodnevno veselje po ulicama mjesta na njegov dan u godini. Tako su se rodili veliki nizozemski kermesi u slikarstvu. Na Bruegelovim slikama i na grafikama mnogobrojnih suvremenih mu rezača, između stolova i plesaća možemo zateći procesiju s kipom sveca ili na nekoj fasadi vidjeti zastavu dotičnog slavljenika. Grotesknom svijetu nije potreban Krist za svadbenim stolom pa da oko njega pročita *Svadbu u Kani*. Dovoljne su, na primjer, stigme na stolu, prisutnost šest vrčeva i likovi oblikovanjem uzdignuti od realnosti do tipičnosti. Puk igra tipove dobrog zdravlja, sitog trbuha i rumenih lica. Već sam naglasak na trbuh akcentira materijalnost i grotesknost između ozbiljne teme i prizemnog motiva.

Danas nam je gotovo nemoguće sve veselice na nizozemskim platnima imenovati iskonskim poticajem, ali možemo pročitati univerzalnu bit grotesknog realizma. Na panelima mali ljudi igraju velike, životne uloge. Uloge su vezane uz njihovu radnju oko jela i pila koje završava u trbuhu, a on je izvor života u biološkom i rjeđe, kod žena, u bukvalnom smislu. Isto tako se iz ovog grotesknog središta čovjek fiziološki

T. Burg: RASIPNI SIN (kat. br. 43)

prazni, dakle ritualno nestaje. Vrlo eksplicitno je kod Rableisa Gargameli pozlilo zbog prekomjernog obroka, ona umire, a rađa se Gargantua. Smrt je zaboravljena u hipu i Pantegruel slavi dobitak sina. Droochslootova *Veselica* može biti kermes zaštitniku crkve u daljini, ali i groteskna priča o životu od životodajnog zagrljaja do simboličnog umiranja uz povraćanje na drugom kraju stola. Vidimo i jednog psa pri objedu, pa se pitamo da li smrću jednog počinje život drugog.

Svijet groteske i karnevala pun je svojih vlastitih pravila ponašanja, a osnovna karakteristika što mu ga je narod pridodao jest ambivalentnost. Ritualna tuča je kao obred istjerivanja starog i stranog, dakle ponovo oblik smrti, kako bi se moglo u cijelosti uživati u novom društvu, odnosno da se dvoznačnost ostvari i da se došljak ponovo rodi. Rasipnog sina tjeraju polijevanjem mokraće, što znači pad na najniži stupanj materijalnosti, a gorak smijeh koji se pri tome čuje ponovo od rituala kraja stvara antipod novog rađanja. Sinu iz biblijske priče to znači povratak ocu i početak novog života.

Govoreći o svijetu narodne kulture, govorimo o svojevrsnoj malograđanštini. Tek je akademsko slikarstvo uspostavilo relacije dobra – loša slika ili autorovo htijenje – korisnikovo svidanje. Cehovska organizacija ne poznaje ove odnose. Slika visi na zidu ne zbog sebe same, nego zbog nečeg drugog. To može biti, recimo, prisjećanje na dobrobit jednostavne hrane kao što je haringa, onda kad ribolova nema i kad usta

Adriaen van Ostade: KUŠANJE VINA (kat. br. 49)

vape za usoljenom ribom. Vjerovanje ranog prosvjetiteljstva misli da ako vidimo pijanca nećemo piti prekomjerno, ali je češća manifestacija didaktički par dobro – loše. Čitamo kod Arnouda van Mansa da je dobro malo piti, malo jesti, umjereno se našaliti ili zaplesati. Svaka neumjerenost vodi pomaku u nemilo i nedrago. Na jednoj slici čisto posuđe svjedoči o blagostanju, a likovi za stolom i uz ples predstavljaju harmoniju i red. Iz iste situacije, samo korak dijeli do nereda, kada se posuđe razbija, kada je sistem (kartaški) na podu, a komunikacija između ljudi svedena na životinjsku kavgu. Isti prosvjetiteljski par predstavlja i Jan Horemans. Motiv je ovdje

Arnoud van Mans (?): *PLES PRED KRČMOM*
(kat. br. 51)

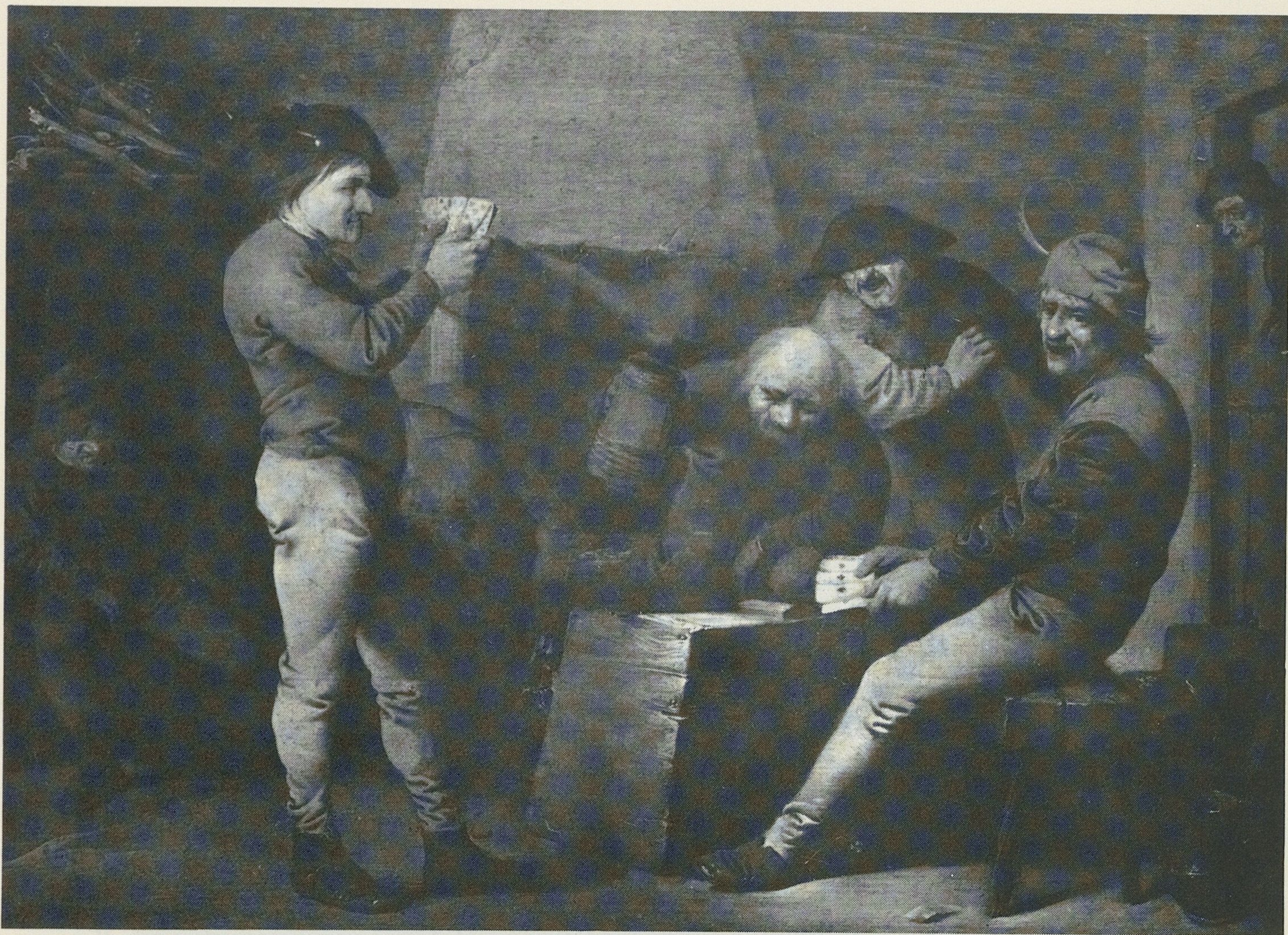
Arnoud van Mans (?): *TUČNJAVA* (kat. br. 52)

partija kuglanja, ponovo osjetljivo područje između reda i harmonije naspram konglomeratu koji nastaje kada se poremete pravila igre i ponašanja.

Međusobnim prožimanjem kulturnih sfera u Nizozemskoj izdvojili smo tri opće teme napojene na tradicijama narodnih vjerovanja i ponašanja. Te opće teme možemo imenovati kao prolaznost, groteskni realizam i moralno didaktičko rano prosvjetiteljstvo. Jasno, moralna potka prisutna je na velikoj većini slika, ali se tek kasnije, tijekom XVII. stoljeća, osamostalila kao samosvojna vrsta. Uz ove eksplicirane programe moramo navesti bar neke posebne motive, često prisutne kao detalji na većim kompozicijama. Čisto posude već smo spomenuli. Narodna izreka zaziva čistoću pribora za jelo kao sliku blagostanja, jer kad se on mora prati, znači da u kući nije bilo gladi. Često na krovu zgrada zatičemo konjsku lubanju. Od antiknih vremena vlada vjerovanje da ona brani kuću od gusjenica i ostalih zala. Kirurški zahvat Isacka van Ostadea jedan je od najranijih motiva inspiriran narodnim vjerovanjem. Naime, u glavi čovjek nosi kamen ludosti, koji se samo operativnim zahvatom može odstraniti. Dok je on u glavi, ponašanje čovjeka povremeno skreće od uobičajenih normi prema gospodarici Moiri, i tek poslije posjete kirurgu čovjek može održati riječ da se neće pokoriti ludosti.

Najčešći motiv među pojedinačnim primjerima jest personifikacija pet osjetila. Mogu biti prikazani zajedno unutar slike kolektiva, najčešće u krčmi, ili odvojeno, svaki na svom panelu. Takvim dvjema slikama Ferdinand van Apshoven Mlađi predstavlja Vid i Dodir. Na žalost, mnogi su ciklusi takvih slika danas razdvojeni po različitim kolekcijama svijeta. Kao što smo već vidjeli, jedna od narodnih bitnosti jest ambivalentnost, pa tako i tema o pet osjetila nosi svoju dvoznačnost. Prvo svojstvo je princip bivstva. Gledam, slušam, vidim, dodirujem, njušim, dakle postojim. Odatle potječe i bajka o stvaranju bića čiste duše, kako se kamenom kipu pridodalo pet osjetila, a to je ujedno značilo i život. Osjećati svijet oko sebe znači biti, ali osjeti nose i drugo značenje, magijsko. Naime, pet osjetila Božji je dar ljudima da se bore protiv Sotone svim svojim bićem. Kad im zakažu osjetila, bitka je zaključena i pobjednik se zna na drugom svijetu.

Nizozemske pokrajine od XV. do XVIII. stoljeća prostor su jakih gradskih centara i rane merkantilne ekonomije, pa crkva i plemstvo nisu isključivi naručioci likovnih

Pieter Quast: KARTAŠI (kat. br. 62)

djela. Dapače, pomanjkanje zidova u gotičkim crkvama i kapelama razvija štafelajno slikarstvo, čiji produkti često završavaju u privatnom posjedu. Nagli uspon standarda u građanstvu, bliskom neslužbenim vjerovanjima i ponašanjima, jedan je od uzroka da se slika konzumira prvenstveno na temelju svojeg značenja, a ne načina ili motive. Dan danas mnoga stara i nova likovna djela vise na zidovima ne zbog svoje likovne vrijednosti, nego zbog značenja koja im pridaju vlasnici. Međutim, danas postoji čitav složeni sistem između elitnog, kvalitetnog, pomodnog, popularnog, naspram ondašnje jedinstvene stilske produkcije.

Duro Vandura

KATALOG

1 (SG-71)

MAJSTOR SLIKE VIRGO INTER VIRGINES

Sveto Trojstvo

ulje na drvetu, 1,461 × 1,283 m

sign. d.d. na papuči autoportret

2 (SG-65)

JAN WELLENSZ DE COCK (o. 1480 – 1527/29)

Poklonstvo pastira

ulje na drvetu, 0,623 × 0,463 m

3 (SG-631)

JOACHIM PATENIER (o. 1485 – 1524)

Bijeg u Egipat

ulje na drvetu, 0,670 × 0,830 m

4 (SG-89)

Radionica

QUENTIN MASSYS (1465–1530)

Dva anđelčica

ulje na drvetu, 0,180 × 0,238 m

5 (SG-180)

Način

FRANS FRANCKEN ST. (1542 – 1616)

Propovijed Sv. Ivana Krstitelja

ulje na bakru, 0,410 × 0,332 m

6 (SG-633)

Radionica

PETER PAUL RUBENS (1577 – 1640)

Bijeg Lota s obitelji iz Sodome

ulje na drvetu, 0,510 × 0,650 m

7 (SG-532)

THEODOR VAN THULDEN (?) (1606 – 1669)

Kraljica od Sabe i kralj Salamon

ulje na drvetu, 0,567 × 0,886 m

8 (SG-291)

Škola

REMBRANDT VAN RIJN (1606 – 1669)

Izak i Benjamin

ulje na drvetu, 0,277 × 0,218 m

9 (SG-153)

LUCAS GASSEL (?) (p. 1500 – o. 1570)

Adonisova smrt

ulje na drvetu, 0,207 × 0,334 m

10 (SG-147)

PIETER VAN BLOEMEN, STANDAART

(1657 – 1720)

Potkivanje konja

ulje na platnu, 0,456 × 0,543 m

11 (SG-533)

ANTON MIROU (p. 1586 – 1661)

Banditska zasjeda

ulje na drvetu, 0,652 × 1,035 m

12 (SG-471)

EMANUEL DE WITTE (1617 – 1692)

Unutrašnjost dvorske kapele

ulje na platnu, 0,900 × 0,750 m

13 (SG-214)

ISAAK VAN NICKELE (? – 1703)

Crkva

ulje na drvetu, 0,263 × 0,288 m

14 (Po-14)

ADRIAEN THOMASZ KEY (o. 1544 – p. 1589)

Dama sa psićem u krilu

ulje na drvetu, 0,185 × 0,125 m

15 (SG-209)

FLAMANSKA ŠKOLA XVII. ST.

Zima

ulje na platnu, 0,725 × 0,510 m

16 (SG-196)

PIETER DE MOLIJN (1595 – 1661)

Pred mlinom

ulje na drvetu, 0,326 × 0,476 m

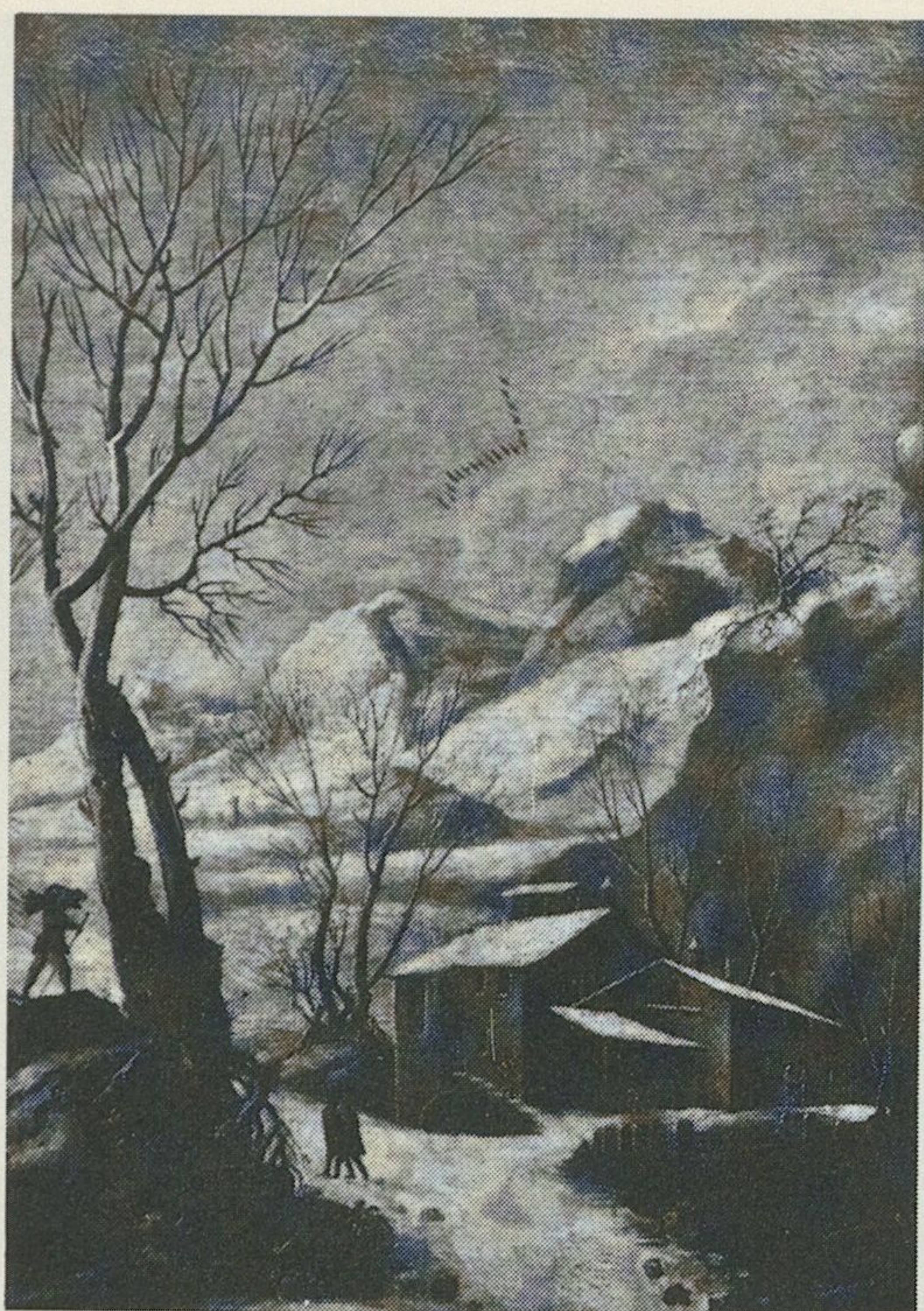
17 (SG-217)

JAN FRANS VAN BLOEMEN, ORIZONTE

(1662 – 1749)

Talijanski pejzaž

ulje na platnu, 0,684 × 1,102 m

Flamanska škola XVII. st: ZIMA (kat. br. 15)

18 (SG-210)

PIETER MULIER (o. 1636 – 1701)

Pejzaž

ulje na platnu, 0,281 × 0,384 m

19 (SG-430)

AERT VAN DER NEER (1603 – 1677)

Pejzaž pri mjesecini

ulje na platnu, 0,645 × 0,769 m

sign. d.s. AVN

20 (SG-301)

JAN MEERHOUT (1633 – 1677)

Selo na mjesecini

ulje na drvetu, 0,298 × 0,384 m

sign. d.d.k. f. mearhout.

21 (SG-79)

GODFRIED SCHALCKEN (1643 – 1706)

Uz svijeću

ulje na drvetu, 0,466 × 0,369 m

sign. d.l. na prečki Sch

22 (SG-76)

MATTHIAS STORMER (?) (o. 1600 – p. 1650)

Djevojka s ribama

ulje na drvetu, 0,235 × 0,180 m

sign. d.d. m Storme. f

23 (SG-589)

GERRIT VAN HEES (1629 – 1702)

Pejzaž

ulje na drvetu, 0,440 × 0,640 m

24 (SG-549)

JAN WIJNANTS (o. 1630 – 1684)

Pejzaž sa starim dvorcem

ulje na platnu, 0,440 × 0,556 m

25 (SG-590)

JAN LIEVENS (1607 – 1674)

Pejzaž

ulje na drvetu, 0,525 × 0,890 m

26 (SG-176)

JAN ASSELIN (o. 1615 – 1652)

Pejzaž s jahačima

ulje na platnu, 0,966 × 1,266 m

27 (Po-7)

JACOB VAN RUISDAEL (1628/29 – 1682)

Šumski pejzaž s vodopadom

ulje na drvetu, 0,430 × 0,540 m

sign. d.d.k. R

28 (SG-548)

JACOB VAN RUISDAEL (1628/29 – 1682)

Prijelaz preko rijeke

ulje na drvetu, 0,414 × 0,487 m

sign. d.l. na čamcu 16R65

29 (SG-356)

CHRISTIAN JANSZ STRIEP (1634 – 1673)

Nature morte

ulje na drvetu, 0,745 × 0,588 m

30 (SG-418)

JURIAEN VAN STREECK (1632 – 1687)

Mrtva priroda

ulje na platnu, 0,960 × 1,320 m

31 (SG-586)

JEAN BAPTISTE BOSSCHAERT (1667–1746)

Vaza s cvijećem

ulje na platnu, 0,595 × 0,485 m

sign. d.l.k. Bosschaert

32 (SG-587)

JEAN BAPTISTE BOSSCHAERT (1667–1746)

Vaza s cvijećem

ulje na platnu, 0,540 × 0,390 m

33 (SG-154)

JAN BRUEGHEL ML. (1601 – 1678)

Napastovanje Svetoga Antuna

ulje na bakru, 0,236 × 0,310 m

34 (SG-592)

PIETER BRUEGHEL ML. (o. 1568 – 1638/9)

Seoska svadba

ulje na drvetu, 0,760 × 1,040 m

sign. d.d.k. P-BREUG EL J

35 (SG-303)

PIETER BOUT (1658 – 1719)

Prosjakinja s djecom

ulje na drvetu, 0,212 × 0,192 m

36 (SG-334)

ADRIAEN VAN DER WERFF (1659 – 1722)

Sveta Marija Magdalena

ulje na platnu, 1,346 × 0,982 m

37 (SG-429)

LOUIS DE MONI (1698 – 1771)

Majčinstvo

ulje na platnu, 0,320 × 0,266 m

38 (SG-599)

PETER GYSEL (1621 – 1690)

Trgovanje ribom

ulje na drvetu, 0,220 × 0,310 m

39 (SG-534)

JOOST CORNELISZ DROOCHSLOOT

(1586 – 1666)

Kermes

ulje na platnu, 0,920 × 1,279 m

40 (Po-8)

NIZOZEMSKA ŠKOLA XVII. ST.

Seljačka veselica

ulje na platnu, 0,452 × 0,610 m

41 (SG-470)

RICHARD BRACKENBURGH (1650 – 1702)

Obiteljska svečnaost

ulje, platno na drvetu, 0,560 × 0,700 m

42 (SG-294)

JAN MIENSE MOLENAER (1605 – 1668)

Veselo društvo

ulje na platnu, 1,083 × 1,437 m

sign. d.d. na rubu tronošca, Molen...

43 (Po-15)

T. BURG

Rasipni sin

ulje na drvetu, 0,545 × 0,725 m

sign. d.d. na prečki, T. BURG

44 (SG-544)

JAN STEEN (1626 – 1679)

Pijanka rasipnog sina

ulje na platnu, 0,663 × 0,856 m

sign. d.l. JSteen

45 (SG-415)

Način

ANTHONIE PALAMEDESZ (1601 – 1673)

Zabava građana

ulje na drvetu, 0,434 × 0,512 m

46 (SG-594)

JAN JOSEF HOREMANS ML. (1714 – p. 1790)

Posjeta porodilji

ulje na platnu, 0,470 × 0,570 m

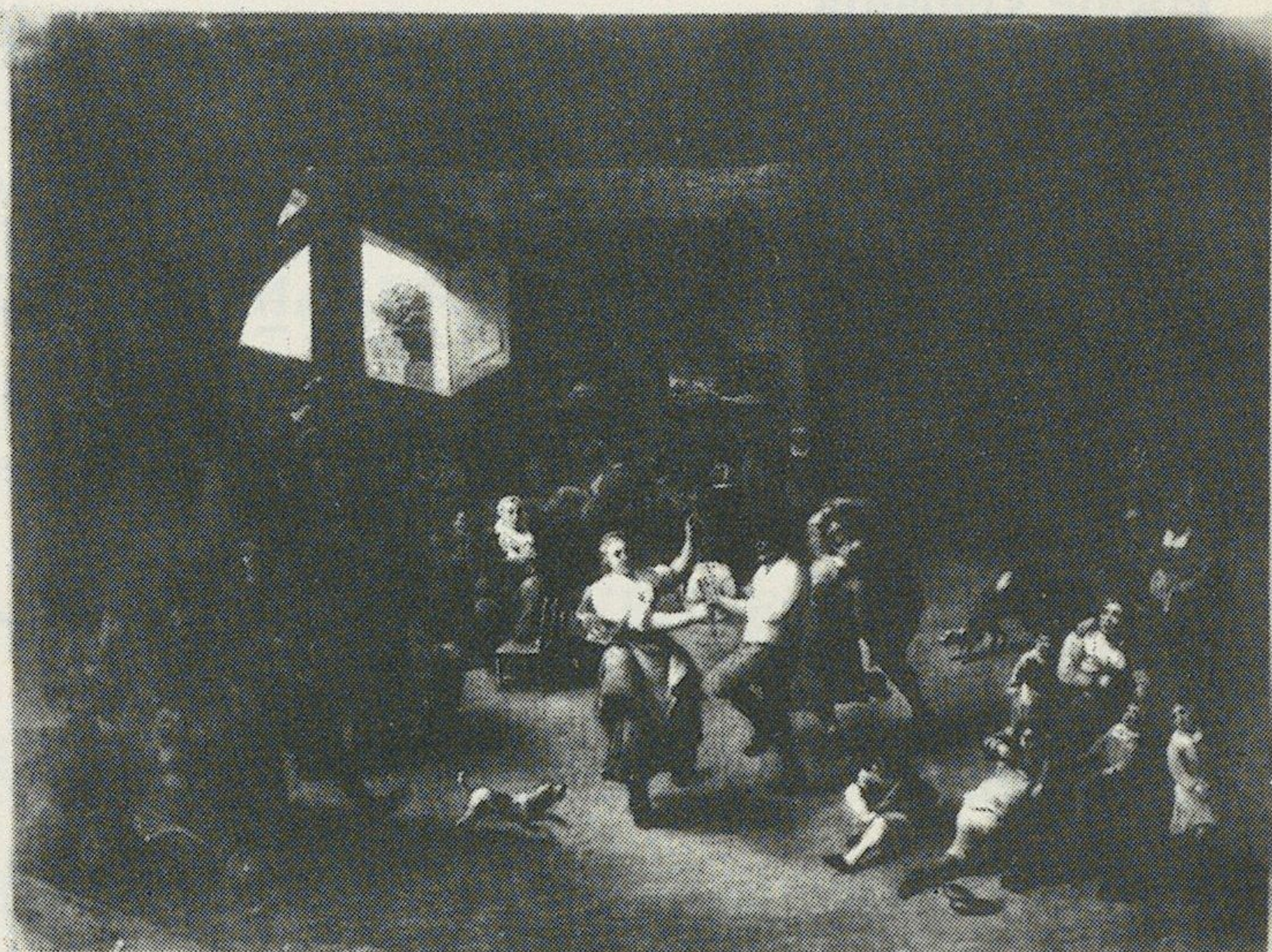
sign. d.l.k. J. Horemans

47 (SG-545)

CORNELIS BEGA (1620 – 1664)

Sat glazbe

ulje na platnu, 0,400 × 0,348 m

*Nizozemska škola XVII. st.: SELJAČKA
VESELICA (kat. br. 40)*

48 (SG-74)

CORNELIS DUSSART (1660 – 1704)

Putujući glazbenik

ulje na drvetu, 0,512 × 0,401 m

49 (SG-541)

ADRIAEN VAN OSTADE (1610 – 1684)

Kušanje vina

ulje na drvetu, 0,338 × 0,283 m

50 (SG-75)

Način

ADRIAEN VAN OSTADE (1610 – 1684)

Starac s čašom vina

ulje na drvetu, 0,285 × 0,233 m

51 (SG-148)

ARNOUD VAN MANS (?) (radi o. 1668)

Ples pred krčmom

ulje na drvetu, 0,323 × 0,476 m

52 (SG-149)

ARNOUD VAN MANS (?) (radi o. 1668)

Tučnjava

ulje na drvetu, 0,326 × 0,476 m

sign. d.l. AMf

53 (SG-688)

JAN JOSEF HOREMANS ST. (1682 – 1759)

Kuglanje

ulje na platnu, 0,503 × 0,586 m

sign. d.d.k. JHoremans./1730

54 (SG-689)

JAN JOSEF HOREMANS ST. (1682 – 1759)

Poslije kuglanja

ulje na platnu, 0,503 × 0,586 m

sign. d.l.k. JHoremans. / 1730

55 (Po-4)

JOHANNES LINGELBACH (1622 – 1674)

Vjenčanje u logoru

ulje na platnu, 0,240 × 0,320 m

56 (Po-5)

JOHANNES LINGELBACH (1622 – 1674)

Život u logoru

ulje na platnu, 0,240 × 0,320 m

57 (SG-150)

DAVID TENIERS ML. (1610 – 1690)

Kermes

ulje na drvetu, 0,921 × 1,220 m

sign. na cimeru, IN.D.TENIERS.164.

58 (SG-431)

ISACK VAN OSTADE (1621 – 1649)

Vađenje kamena ludosti

ulje na drvetu, 0,191 × 0,248 m

sign. d.d.k. I.Ostade

59 (SG-220)

HOLANDSKA ŠKOLA XVII. ST.

Kod liječnika

ulje, platno na drvetu, 0,398 × 0,325 m

60 (SG-554)

JUSTUS VAN DER NYPOORT (o. 1625 – p. 1692)

Kod seoskog liječnika

ulje na platnu, 0,545 × 0,473 m

61 (SG-381)

ADRIAEN FRANS (?) (? – 1706)

Veseljaci

ulje na drvetu, 0,169 × 0,234 m

62 (SG-662)

PIETER QUAST (1606 – 1647)

Kartaši

ulje na drvetu, 0,325 × 0,435 m

sign. d. na klupi, Qs

63 (SG-555)

FLAMANSKA ŠKOLA XVII. ST.

Interijer s ljudima i voćem

ulje na platnu, 0,450 × 0,385 m

64 (SG-452)

TEODOR VAN DOVE (?)

Kupovanje ribe

ulje na platnu, 0,842 × 1,093 m

sign. d.l.k. Tovdoor van Dove f 1697

65 (SG-157)

FERDINAND VAN APSHOVEN ML.

(1630 – 1694)

Pet osjetila – Vid

ulje na drvetu, 0,250 × 0,222 m

66 (SG-158)

FERDINAND VAN APSHOVEN ML.

(1630 – 1694)

Pet osjetila – Dodir

ulje na drvetu, 0,252 × 0,222 m

67 (SG-552)

GODFRIED SCHALCKEN (?) (1643 – 1706)

Tri dječaka

ulje na drvetu, 0,328 × 0,240 m

68 (SG-213)

NIZOZEMSKA ŠKOLA XVII. ST.

Konjanička bitka

ulje na platnu, 0,320 × 0,515 m

69 (Po-3)

ABRAHAM VAN HOEF (1611/12 – 1666)

Konjanička borba

ulje na platnu, 0,390 × 0,570 m

70 (SG-290)

ADAM FRANS VAN DER MEULEN

(1632 – 1690)

Konjanička bitka

ulje na drvetu, 0,129 × 0,176 m

LITERATURA:

Andelko Badurina (ur.), LEKSIKON IKONOGRAFIJE, LITURGIKE I SIMBOLIKE ZAPADNOG KRŠĆANSTVA, Liber, Kršćanska sadašnjost, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb 1979.

Mihail Bahtin, STVARALAŠTVO FRANSOA RABLEA I NARODNA KULTURA SREDNJEGA VEKA I RENESANSE, Nolit, Beograd 1978.

Pierre Chaunu, CIVILIZACIJA KLASIČNE EVROPE, Jugoslavija, Beograd 1977.

Jean Delumeau, GREH I STRAH, I-II, Književna zajednica Novog Sada, Dnevnik, Novi Sad 1987.

STRAH NA ZAPADU, I-II, Književna zajednica Novog Sada, Dnevnik, Novi Sad 1987.

Pierre Francastel, STUDIJE IZ SOCIOLOGIJE UMJETNOSTI, Nolit, Beograd 1978.

Max J. Friedländer, DIE ALTNIEDERLÄNDISCHE MALEREI, I-XIV, Berlin/Leiden 1924-1937.

Jacques Goff, SREDNJOVEKOVNA CIVILIZACIJA ZAPADNE EVROPE, Jugoslavija, Beograd 1974.

Bob Haak, THE GOLDEN AGE. DUTCH PAINTERS OF THE SEVENTEENTH CENTURY, Thames and Hudson, London 1984.

Arnold Hauser, SOCIJALNA ISTORIJA UMETNOSTI I KNJŽEVNOSTI, I-II, Kultura, Beograd 1966.

SOCIOLOGIJA UMJETNOSTI, I-II, Školska knjiga, Zagreb 1986.

Johan Huizinga, JESEN SREDNJEGA VEKA, Matica srpska, Novi Sad 1974.

Heinrich Eduard Jacob, 6000 GODINA KRUHA, Kultura, Zagreb 1957.

Raimond van Marle, ICONOGRAPHIE DE L'ART PROFANE AU MOYEN-AGE ET À LA RENAISSANCE, I-II, Martinus Nijhoff, Haag 1932.

R. Muchembled, CULTURE POPULAIRE ET CULTURE DES ÉLITES, Flammarion, Paris 1978.

Lewis Mumford, GRAD U HISTORIJI, Naprijed, Zagreb 1968.

Erwin Panofsky, IKONOLOŠKE STUDIJE, Nolit, Beograd 1975.

H. Pietzsch, HOLLÄNDISCHE UND FLÄMISCHE MALER DES 17. JAHRHUNDERTS, Leipzig 1960.

Heinrich Wölfflin, OSNOVNI POJMOVI ISTORIJE UMJETNOSTI, Veselin Masleša, Sarajevo 1974.

Vinko Zlamalik, STROSSMAYEROVA GALERIJA STARIH MAJSTORA JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 1982.

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
STROSSMAYEROVA GALERIJA STARIH MAJSTORA
ZAVOD ZA ZNANSTVENI I UMJETNIČKI RAD IC JAZU, Split

Za izdavača
Akademik HRVOJE POŽAR

Urednik
Dr. VINKO ZLAMALIK

Katalog
ĐURO VANDURA

Lektor
DRAGICA MALIĆ

Zagreb, 1987.

